

Aan:

Statenfractie Volt, t.a.v. dhr. A. de Jong
Statenfractie Partij v.d. Dieren, dhr. A. Travaille

In afschrift aan:

Provinciale Staten van Utrecht

ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 47 betreffende misstanden aanvragen landbouwsubsidies	TELEFOONNUMMER	+31639632257
		E-MAILADRES	eveline.nobel@provincie- utrecht.nl
DATUM	31 oktober 2023	DOMEIN/OPGAVE	LLO
DOCUMENTNUMMER	UTSP-67524771-45131	TEAM	NEL
CONTACTPERSOON	Eveline Nobel-de Weerd		
BIJLAGEN	Geen		

Geachte heer de Jong en heer Travaille,

Bijgaand treft u de beantwoording aan van de door u gestelde vragen:

Toelichting (vragensteller):

Verschillende media, waaronder de NOS¹, Trouw² en Binnenlandsbestuur.nl³, hebben recentelijk verslag gedaan van mogelijke misstanden omtrent de aanvragen van Europese landbouwsubsidies in Nederland. Aanleiding was het onderzoek van Follow the Money⁴ (publicatie 05 augustus 2023), en meest recentelijk het onderzoek van platform-Investico⁵ (publicatie 29.09.2023) dat werd gedaan in opdracht van De Groene Amsterdammer en Trouw, in samenwerking met De Gelderlander, Tubantia, de Stentor en de onderzoeksredactie van de Brabantse kranten (ED, BD, BN DeStem). Investico stelt tevens dat het ministerie van Landbouw tegenover Brussel heeft verzwegen dat fraude met landbouwpercelen wijdverspreid is in Nederland, zo meldt ook NOS.⁶

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ontvangt, controleert en betaalt de subsidieaanvragen uit. In een gezamenlijke reactie met het ministerie van Landbouw (LNV) bevestigt de RVO nog steeds onterechte claims tegen te komen. Het ministerie van Landbouw heeft al eerder grondeigenaren opgeroepen hun bezit te registreren bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De oproep is bedoeld voor eigenaren van landbouw- of natuurgrond die zelf geen boer zijn. Het risico bestaat dat boeren deze gronden anders als hun bezit laten registreren in de subsidie-aanvragen.

¹ <https://nos.nl/artikel/2485544-ministerie-waarschuwt-grondbezitters-voor-frauderende-boeren>

² <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/boeren-vragen-landbouwsubsidies-aan-voor-grond-die-zeniet-pachten~b8736e41/?referrer=https://www.google.nl/>

³ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/landbouwsubsidies-voor-grond-die-boeren-nietbezitten>

⁴ <https://www.ftm.nl/artikelen/fraudezaak-boeren-claimden-landbouwgrond-staatsbosbeheer>

⁵ <https://www.platform-investico.nl/artikel/duizenden-hectaren-overheidsgrond-ten-onrechte-geregistreerdvoor-landbouwsubsidies/>

⁶ <https://nos.nl/artikel/2489513-landbouwministerie-wist-van-omvang-grondfraude-maar-zweeg-tegenover-eu>

Uit de recente publicatie van platform-Investico begrijpen we tevens dat ook duizenden hectaren overheidsgrond ten onrechte zijn geregistreerd voor landbouwsubsidies. Om misbruik te voorkomen voert RVO steekproefcontroles uit in het land, maar we begrijpen dat het voor RVO moeilijk is om voor alle miljoenen percelen de juiste eigenaar of gebruiker te achterhalen en te registreren, en om daar vervolgens op te handhaven.

Eerdere berichtgeving omtrent deze misstanden vormde de aanleiding voor de vragen van de fracties van Volt en Partij voor de Dieren (PvdD) tijdens de vergadering van de commissie Ruimte, Groen, Water en Wonen (RGWW) (6 september 2023) en de vergadering van de Provinciale Staten (20 september 2023) rond het agendapunt Statenvoorstel Verordening Europese Landbouwsubsidie. Gedeputeerde Sterk heeft in beide vergaderingen aangegeven zich niet bewust te zijn van dergelijke misstanden binnen de provincie Utrecht, en dat er geen Utrechtse fraudezaken bekend waren bij het college. Derhalve zijn er ook geen acties door GS ondernomen, of gepland.

De recente ontwikkelingen en verslaglegging in publieke media geven echter aanleiding tot enkele vervolgvragen die we hierbij graag schriftelijk indienen.

NB: Met de term "misstanden" worden alle vormen van aangetoonde dan wel vermoedelijke fraude met betrekking tot het aanvragen en genieten van Europese landbouwsubsidies bedoeld.

Vragen en beantwoording:

1. GS als bestuurder en toezichthouder

- a. Zijn er heden misstanden binnen provincie Utrecht bekend bij GS?
 - i. Indien ja,
 - Op welke schaal vinden deze misstanden plaats (inschatting)?
 - Hoe en wanneer zijn deze bekend geworden?
 - Wat heeft GS gedaan sinds het moment dat deze misstanden bij haar bekend werden? Zag GS noodzaak tot verdere acties (onderzoek, communiqués, handhaving) vanaf het moment dat deze misstanden bij haar bekend werden?
 - ii. Indien nee,
 - Wat is volgens GS het risico dat dergelijke misstanden zich ook binnen de provincie Utrecht voordoen?
 - Welke acties en maatregelen behoren juridisch en praktisch tot de mogelijkheden, voor de provincie zelf en/of in samenwerking met mede-overheden en uitvoeringsinstanties, om te achterhalen of en op welke schaal deze misstanden plaatsvinden binnen provincie Utrecht?

Antwoord

De misstanden, waar in de toelichting aan wordt gerefereerd, vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht. Het is bij ons onbekend in welke schaal deze misstanden binnen de provincie Utrecht hebben plaatsgevonden. Risico-inschattingen ten aanzien van de vermeende misstanden zijn een verantwoordelijkheid van LNV in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Wij kunnen daar als provincie geen invloed op uitoefenen vanwege eerder overeengekomen afspraken over gedeelde uitvoeringsverantwoordelijkheid van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in een Aansturingsprotocol en Uitvoeringsconvenant. Ditzelfde geldt voor welke reducerende maatregelen genomen zouden kunnen worden voor mogelijk risico's. In geval provincie Utrecht desondanks wel signalen van misstanden zou ontvangen, wordt hiervan altijd aangifte gedaan.

Als toelichting:

Het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) bestaat uit 4 grote onderdelen. Deze vier onderdelen zijn opgedeeld in twee, zogeheten, pijlers. Voor beide pijlers zijn andere overheden in Nederland verantwoordelijk.

1. De eerste pijler bestaat uit de onderdelen basispremie en de Eco-regeling. Beide onderdelen worden door RVO in opdracht van LNV uitgevoerd. Daar is een provincie niet bij betrokken. Zoals ook uit de context bij de vragen wordt aangegeven, controleert RVO aanvragen in het kader van de basispremie en de Eco-regeling. Wij als provincie Utrecht hebben geen betrokkenheid bij de uitvoering van deze regeling en dus ook niet op de controle op de aanvragen.
2. Pijler twee bestaat uit de andere twee onderdelen: Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en niet grond gebonden subsidies. Deze twee onderdelen worden wel, weliswaar mede, uitgevoerd door de provincies en daarmee ook door de provincie Utrecht. Met betrekking tot het niet grond gebonden deel (momenteel nog het huidige POP3) beschikken we ook over een eigen subsidieket dat dossiers behandelt. Binnen dit eigen subsidieket wordt wekelijks besproken of vermoedens zijn van fraude.

Voor meer achtergrondinformatie over het GLB willen wij u verwijzen naar de 'Memo nieuwe GLB Periode 2023-2027'.

- b. Welke kanalen en middelen gebruikt GS om te achterhalen of en op welke schaal deze misstanden zich voordoen binnen provincie Utrecht? Wat is hier het beleid?

Antwoord

Zoals hierboven geschetst, ligt de verantwoordelijkheid van de genoemde misstanden bij LNV in samenwerking met RVO. Hierdoor kunnen wij geen maatregelen, kanalen of middelen inzetten om invloed uit te oefenen op eventuele misstanden.

- c. Welke acties en maatregelen behoren juridisch en praktisch tot de mogelijkheden, voor de provincie zelf en/of in samenwerking met mede-overheden en uitvoeringsinstanties, om op te treden tegen dergelijke misstanden, indien noodzakelijk? En: wat is het beleid van GS om op te treden wanneer nodig?

Antwoord

Wij hebben enkel een wettelijke aangifteplicht bij vermoedens van fraude. Als dit zich voordoet, wordt in afstemming met RVO aangifte gedaan. Echter, zoals gezegd, beschikken wij niet over inzicht in eventuele misstanden/fraude in het kader van de basispremie en de Eco-regeling.

- d. Hoe werkt GS momenteel samen met LNV en RVO om te achterhalen of en op welke schaal deze misstanden zich voordoen, om dat te melden bij de vereiste instanties (ook in Brussel), en om op te treden tegen deze misstanden?

Antwoord

Zoals geschetst kunnen wij hier geen rol in spelen.

- e. Volgens verschillende media zouden publieke instanties waaronder het Ministerie van LNV al geruime tijd (jaren) op de hoogte zijn van deze misstanden, maar zijn deze nooit gemeld. Heeft GS mogelijk zelf misstanden in het verleden geconstateerd, maar ervoor gekozen om dit om wat voor reden dan ook niet te melden?

Antwoord

Bij ons zijn de genoemde misstanden onbekend. Andere vermoedens van fraude die bij Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)-dossiers aan de orde zijn geweest, zijn aangegeven bij de politie in het kader van de wettelijke aangifteplicht van de provincie Utrecht.

- f. De Europese Unie zal mogelijk onterecht verkregen subsidie terugvorderen bij de landelijke en/of provinciale overheid. Indien er nu en/of in de toekomst blijkt dat er dergelijke misstanden zich binnen provincie Utrecht afspelen, is GS dan voornemens om de schade bij de frauderende bedrijven/personen te verhalen, en daar indien nodig de noodzakelijke juridische stappen voor te zetten? Waarom wel/niet?

Antwoord

Terugvordering bij de vermeende misstanden zoals in deze vragen aan de orde gesteld worden betreffen de bevoegdheid van de landelijke overheid, LNV.

Wanneer wij zelf binnen dossiers van het ANLb of de niet grond gebonden subsidies vermoedens van fraude hebben, wordt altijd aangifte gedaan en worden de van toepassing zijnde sancties opgelegd, conform de Beleidsregel Verlagen POP3-subsidies en voor de toekomst, GLB-subsidies.

g. Hoe kan provincie Utrecht optimaal medewerking verlenen aan onderzoeksjournalisten om de details van deze misstanden volledig in kaart te brengen? Is GS bereid verder onderzoek door onafhankelijke onderzoeksjournalisten, indien gevraagd, op passende wijze te ondersteunen?

Antwoord

De details van deze misstanden zijn bij RVO op te vragen. Uiteraard is GS bereid om daarbij te ondersteunen.

h. Los van het feit of deze misstanden zich voordoen in Utrecht: welke concrete acties kan GS uitvoeren om dergelijke misstanden in de toekomst binnen Utrecht te voorkomen, en is GS ook voornemens deze acties uit te voeren?

Antwoord

Met betrekking tot de onderdelen waarop de provincie invloed heeft en een verantwoordelijkheid in de uitvoering heeft, kunnen in samenwerking met RVO steekproeven worden genomen, bedrijfsbezoeken worden afgelegd en controles ter plaatse worden georganiseerd. Dit is regulier onderdeel van het proces van beoordeling van aanvragen.

2. GS (en andere (publieke) partijen) als grondeigenaar

a. Provincie Utrecht is ook grondeigenaar. Zijn alle percelen geregistreerd bij RVO? Indien nee, is GS bereid dat te doen, en zo ja wanneer?

Antwoord

Nee, op dit moment registreren wij onze percelen niet. Het college is bereid om haar grondeigendommen te registreren bij het RVO. Wij zullen de wegen- en waterpercelen registreren. Daarnaast zullen wij de gronden die wij jaarlijks niet verpachten ook registreren. De percelen die verpacht worden mogen namelijk door de pachter zelf worden geregistreerd. Wij zullen deze registratie afronden in het eerste kwartaal 2024.

b. Wat is volgens GS het risico dat delen van de grond in eigendom van de provincie door agrarische ondernemers zijn geregistreerd in subsidie-aanvragen? Wordt dit onderzocht, en waarom wel/niet? Geven de onderzoeken van Follow the Money en platform-Investico aanleiding om stappen te nemen dit risico te verlagen?

Antwoord

Het risico is dat de ondernemer op een oneigenlijke wijze meer subsidie verkrijgt. De handhaving van de registratie is gelegen bij RVO.

c. Naast de provincie zijn ook andere publieke en niet-publieke instanties (gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties etc.) grondeigenaren. Is GS bereid om bij al deze instanties er op aan te dringen, en waar nodig te ondersteunen, om de grond te laten registreren, om fraude met Europese landbouwsubsidies in de toekomst te voorkomen

Antwoord

De registratie van de gronden van de overige grondeigenaren is geen verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht. Het registreren van grondeigendom is bij RVO relatief eenvoudig uit te voeren dus verwachten wij dat daar geen ondersteuning voor nodig zal zijn.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen